

زبان پهلوی

کشور ایران باستان از لحاظ زبان و ادبیات بسیار غنی است بود. بسیار زبانهای در شرق و غرب کشور رواج داشتند. بودند برخی از زبانها بودند که بیشتر خلیج و غربی داشتند معروفترین آنها سخی و خوارزمی و سغدی و پهلوی و پارسی است. این دو زبان اخیر یعنی پهلوی و پارسی به ترتیب زبان رسمی و درباری دوران پادشاهی زکانیان و ساسانیان بوده است.

زبانهای ایرانی را بر دو گروه منقسم می کنند زبانهای شرقی و زبانهای غربی. اما زبانشناسان زبانهای ایرانی را بر حسب میزان ساده شده دستور زبان و دستگاه واجی آنها به سه دوره باستان، میانه و نو تقسیم می کنند مهم ترین زبانهای دوره باستان اوستای و پارسی، باستان هستند این زبانها دستور زبان بسیار پیچیده ای داشتند که آنها را به زبانهای باستانی دیگر اقوام هندواروپایی مثل زبان مانگرت و آوین و آمان باستان بسیار شبیه می کنند.

زبان پهلوی دقیقاً همان

زبان پارت آشکانی است. نام زبان پارتها در واقع پرتی ها "پرتوی" بوده است. اما تلفظ این نام پهلوی تخمین کرد و کسانی که مسئول به پارت بودند پهلوان نامیده شدند.

پهلوی در اصل نام زبان رایج در استان پارت بوده است که امروزه پارت نامیده می شود و اثره پهلوی و پهلوانی

در معنی گوناگونی به کار می رود. همچنین نام زبان یا خطی است معمولا به معنای یا برخی مواقع پارسی یا پهلوی های مشتق از آن است. اما آنچه اکنون از زبان پهلوی برآده می شود زبان فارسی میانه غربی جنوبی و مخصوصا زبان نوشته های زردشتیان به زبان فارسی میانه است. قدیمترین ماخذی که در آن زبان فارسی میانه پهلوی نامیده شده است روایت جاد ظ است.

بنابر این احتمالاً اطلاق پهلوی به فارسی میانه یعنی زبان متنهاى زرتشتی که به زبان متداول دوره ساسانی نوشته شده است. از قرن سوم هجری است که اطلاع پهلوی به های فارسی به کار رفته است. در طی زمان از بین و زبان فارسی میانه در تقابل با فارسی نو پهلوی نامیده شد که از میان زبانهای ایرانی پس از فارسی میانه از همه معروفتر بود.

خط پهلوی معمولا دو صورت اهلی دارد. ۱. خط کتبه ای - سنگ نوشته های ساسانی و سکه های اوایل این دوره بدان نوشته شده اند این خط دارای نوزده حرف است و از راست به چپ نوشته می شود. در این الفبا حروف نه هم متاهل می شوند. یکی دیگر از ویژگی های خط پهلوی املائی تاریخی است. بر روی سنگ های ساسانی نیز خط پهلوی دیده می شود. بسیار متنوع و کتبه ها و ترانه و تفسیرها هستند که در این زبان پهلوی نوشته شده اند. تحول این زبان پهلوی از دوره باستان به دوره میانه خیلی جالب است.